

Спеціалізованій вченій раді Д 35.051.01

у Львівському національному
університеті імені Івана Франка

ВІДГУК

офіційного опонента на дисертаційну роботу

Кудляк Юліани Василівни

на тему: «Фінансові стратегії банків України

в умовах конкурентного середовища»,

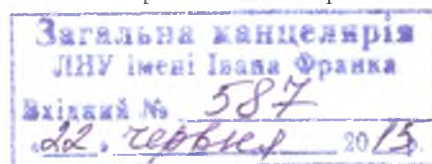
подану на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук

за спеціальністю 08.00.08 – гроші, фінанси і кредит

Детальне ознайомлення з дисертацією, змістом автореферату та фаховими публікаціями Кудляк Ю.В. дає змогу сформулювати наступні висновки щодо актуальності, структури, наукової новизни, практичного значення, а також загальної оцінки дисертаційної роботи, головні результати якої подані до захисту.

Актуальність теми дослідження. Функціонування вітчизняних банків в умовах кризи характеризується недостатнім рівнем капіталізації, відсутністю ефективних механізмів управління ризиками, високим рівнем банківських витрат, недосконалою структурою ресурсної бази з переважанням дорогих джерел фінансових ресурсів, низькою рентабельністю активів і вимагає пошуку нових підходів до вирішення цих актуальних для сьогодення проблем розвитку банківського бізнесу. Водночас на макрорівні поглиблення фінансової інтеграції з ЄС формує певні виклики для національної банківської системи. У цьому контексті нині перед нею стоять складні завдання – зберегти макроекономічну стабільність, у тому числі посилити фінансову стійкість, і водночас продовжити ефективну реалізацію євроінтеграційної стратегії розвитку.

Проблематика управління фінансовими стратегіями розвитку банків

знайшла широке висвітлення у фахових публікаціях вітчизняних та зарубіжних науковців, однак деякі аспекти потребують більш детального її дослідження саме в умовах поглиблення трансформації національної банківської системи в умовах євроінтеграційних процесів й посилення банківської конкуренції.

У зв'язку з цим дослідження фінансових стратегій, що їх використовують банківські установи в умовах трансформації конкурентного середовища, та пошук оптимальних механізмів їх формування і реалізації для подолання кризових явищ у діяльності окремих банківських установ і банківської системи безперечно підтверджує актуальність обраної автором теми дисертаційної роботи.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій у дисертації. Зміст дисертації Ю. В. Кудряк дає підстави стверджувати про обґрунтованість і достовірність наукових положень, висновків та рекомендацій, що базуються на досягненнях економічної науки; узагальненні й системному аналізі явищ і процесів у діяльності вітчизняних банків; власних науково-аналітичних напрацюваннях із використанням достатнього масиву фактичної інформації; сучасних методах наукового пошуку та обґрунтуванні запропонованих рішень досліджуваних проблем.

Дисертаційна робота логічно побудована, розділи та параграфи є взаємопов'язаними. План дисертації складено з урахуванням необхідності висвітлення проблематики формування та реалізації фінансових стратегій банківської системи в конкурентних умовах.

Дослідження складається із вступу, трьох розділів, висновків до розділів, загальних висновків, додатків та списку використаних джерел. Основний текст дисертації викладено на 205 сторінках, обсяг використаних джерел становить 206 найменувань.

У першому розділі «Теоретичні та інституційно-правові засади дослідження фінансових стратегій банків в умовах конкурентного середовища», базуючись на вже існуючих теоретичних підходах розкрито економічну сутність поняття «фінансова стратегія банку» та уточнено класифікацію їх

видів за новими, запропонованими автором ознаками; удосконалено теоретичні засади реінжинірингу бізнес-процесів банку запропонованими автором критеріями його оптимізації; удосконалено компоненти системи формування, реалізації та регулювання фінансових стратегій банків урахуванням етапу життєвого циклу банку та його масштабу; проаналізовано інституційно-правове середовище регулювання фінансової політики банків України.

У другому розділі «Оцінка формування й реалізації фінансових стратегій банків України» діагностовано діяльність банків України за основними показниками; досліджено ресурсні пріоритети вітчизняних банків, особливості реалізації їх фінансових стратегій; охарактеризовано фінансові моделі взаємодії банків в умовах конкурентного середовища за 5 факторами (обсягом фінансових ресурсів, рівнем хеджування ризику, ризикованістю кредитних операцій, валютним ризиком, депозитного покриття кредитних операцій).

У третьому розділі «Пріоритети фінансових стратегій банків України в умовах трансформації конкурентного середовища» удосконалено методичні положення щодо оцінки стратегічних позицій банків поглибленням критеріїв визначення системно важливих банків показниками концентрації активів, кредитів, депозитів, статутного капіталу, оцінено їх вплив на інституційну структуру банківської системи України і визначено стратегії її трансформації; отримав розвиток науково-методичний підхід до діагностування потенційно проблемних банківських установ на предмет виявлення невизначених стратегічних позицій «4 S»; розроблено рекомендації щодо управління проблемними банками; розкрито особливості ринкових стратегій реорганізації банківського бізнесу в умовах євроінтеграційних процесів.

Результати досліджених питань в усіх розділах дисертації підсумовуються обґрунтованими висновками та пропозиціями, що мають як теоретико-методологічне значення, так і практичне застосування у процесі розроблення та реалізації фінансових стратегій банків України в умовах конкурентного середовища.

Ознайомлення з дисертацією та її авторефератом дало підстави для висновку про достатній ступінь обґрунтованості та достовірності наукового дослідження, проведеного Ю. В. Кудляк.

По-перше, у процесі вирішення поставленого наукового завдання автор ґрунтовно досліджує теоретичну базу: еволюцію поглядів і вітчизняних, і зарубіжних вчених, у тому числі лауреатів Нобелівської премії з економіки, на формування та реалізацію фінансових стратегій банків.

По-друге, опрацювання значної кількості інформаційних джерел, досліджень сучасних вітчизняних учених-економістів, зарубіжної літератури, статистичної інформації та публікацій міжнародних фінансових організацій та інституцій, Національного банку України, Базельського комітету з банківського нагляду, спеціальної періодичної літератури дозволило автору визначити ряд дискусійних та недостатньо опрацьованих питань з обраної теми і знайти актуальний напрям для власного дослідження та, як наслідок, чітко сформулювати мету, предмет та об'єкт дослідження, а також досягнути поставлених у дисертації завдань.

По-третє, широкий підбір методологічної бази дослідження дозволив провести ґрунтовний аналіз фінансових стратегій банків. Серед цілого ряду інших методів методи кластерного, дискримінантного аналізу й математичного моделювання дозволили надати ґрунтовну характеристику фінансових моделей взаємодії банків у конкурентних умовах.

Основні положення та результати дисертації повністю розкривають зміст опонованої дисертації і свідчать про самостійність одержаних результатів наукового дослідження. Вони викладені у 25 наукових працях, у тому числі 15 статтях у наукових фахових виданнях (з них 7 у фахових виданнях з цитуванням у міжнародних наукометричних базах, 8 – у вітчизняних фахових виданнях). Загальний обсяг публікацій, які належать особисто здобувачу, становить 9,05 друк. арк.

Вивчення автореферату дозволяє стверджувати про його відповідність основному змісту дисертації, яка виноситься на захист. Проведений аналіз

дисертаційної роботи та автореферату дає можливість зробити висновок про те, що це завершене самостійне наукове дослідження, яке вирішує конкретне наукове завдання, має істотне значення для удосконалення формування й реалізації фінансових стратегій банків України в умовах конкурентного середовища.

Наукове значення та новизна дисертації. Дисертаційна робота Ю.В. Кудряк характеризується теоретичною та практичною цінністю. Серед основних наукових результатів, які становлять особистий внесок дисертанта, мають певний рівень наукової новизни та стали теоретичною основою вирішеної у дослідженні наукової проблеми формування і реалізації банками фінансових стратегій в умовах конкурентного середовища, можна виділити такі:

- 1) удосконалення науково-методичних засад розроблення й реалізації фінансових стратегій банків в частині уточнення економічної сутності поняття «фінансова стратегія банку» на підставі виокремлення функцій, систематизації чинників впливу, критеріїв вибору, а також доповнення класифікації видів фінансових стратегій новими, запропонованими автором ознаками: характер стратегічної ресурсної позиції, ієрархія суб'єктів управління, характер трансформації фінансових ресурсів (параграф 1.1);
- 2) удосконалення теоретичних засад реінжинірингу бізнес-процесів банку як складової реалізації його фінансової стратегії запропонованими автором критеріями його оптимізації та компетентності учасників (параграф 1.1);
- 3) удосконалення системи формування, реалізації та регулювання, фінансових стратегій банків урахуванням ієрархії суб'єктів управління, доступних видів ресурсного забезпечення, соціально-економічних орієнтирів і конкретного етапу життєвого циклу банку та його масштабу (параграф 1.2);
- 4) подальший розвиток методичного підходу до групування банків за рахунок виокремлення таких видів фінансової стратегії за характером трансформації фінансових ресурсів банків як корпоративна, ощадно-інвестиційна, комерційно-споживча, ритейл – стратегія та стратегія виходу з ринку

(параграф 2.2);

- 5) подальший розвиток науково-методичного підходу до комплексної характеристики фінансових моделей взаємодії банків в умовах конкурентного середовища за рахунок кластеризації банків за ознакою стратегічної ресурсної позиції на підставі аналізу обсягів фінансових ресурсів, рівня хеджування ризиків, чинників ризикованості кредитних і валютних операцій, фактора депозитного покриття кредитних операцій (параграф 2.3);
- 6) подальший розвиток методичних положень щодо визначення стратегічних позицій банків за рахунок урахування системності й масштабу діяльності банку, факторів впливу на фінансовий потенціал при формуванні й реалізації стратегій трансформації банківської системи в умовах посилення регуляторних вимог (параграф 3.1);
- 7) подальший розвиток науково-методичного підходу до діагностування потенційно проблемних банківських установ за рахунок урахування невизначених стратегічних позицій та відповідного корегування їх фінансових стратегій за допомогою розроблення алгоритму антикризового управління із урахуванням тривалості проблемного періоду, обсягів капіталу, інвестиційної привабливості банківської установи (параграф 3.2).

Виходячи з вищевикладеного, можна стверджувати, що дисертація Кудряк Ю.В. є завершеною науковою працею, у якій не містяться раніше захищені положення, та має отримані автором науково-обґрунтовані результати, які у сукупності вирішують поставлене актуальне наукове завдання.

Значення результатів дослідження для науки і практики. Теоретичне і практичне значення одержаних результатів полягає у тому, що запропоновані в роботі узагальнення і методичні рекомендації в комплексі формують підґрунтя для посилення ролі фінансових стратегій банків у підвищенні конкурентних позицій банківської системи, визначають доцільність подальшого їхнього використання НБУ, банками України, а також можуть бути використані у навчальному процесі.

Дисертаційну роботу виконано відповідно до плану науково-дослідних робіт кафедри фінансів, грошового обігу і кредиту Львівського національного університету імені Івана Франка за напрямом «Фінансові стратегії розвитку економіки України» (державний реєстраційний номер 0112U004029), а сформульовані в роботі висновки і пропозиції використовуються в навчальному процесі економічного факультету Львівського національного університету імені Івана Франка для розроблення методичного забезпечення та викладання навчальних дисциплін «Банківські операції», «Банківська система», «Фінансовий менеджмент», «Центральний банк і грошово-кредитна політика» (довідка № 809-Н від 27.02.2015), а також у навчальному процесі Львівського інституту банківської справи Університету банківської справи Національного банку України (м. Київ) при викладанні курсів «Банківські операції», «Фінансовий менеджмент у банку», «Банківське регулювання і нагляд», «Центральний банк і грошово-кредитна політика» (довідка № 01-015/123 від 19.12.2014).

Позитивним є широке використання основних положень дисертації у практичній діяльності Дирекції ПАТ «ДІАМАНТБАНК» у м. Львів (довідка № ЛД-54/15 від 23.01.2015), Західного комерційного макрорегіону ПАТ «Укрсоцбанк» (м. Львів) (довідка № 03-16/201-11 від 12.02.2015), ПАТ «КРЕДОБАНК» (довідка № 14-2290/15 від 14.01.2015), Львівської обласної дирекції ПАТ «Райффайзен Банк Аваль» (акт № Р6-01-03-0-0/08-202 від 23.02.2015).

Зауваження до дисертаційної роботи. Загалом позитивно оцінюючи подану до захисту дисертацію Кудряк Ю.В., необхідно відзначити дискусійний характер окремих висновків і пропозицій, зокрема:

- високо оцінюючи теоретичні напрацювання дисертанта варто відзначити, що потребують уточнення:

1) ряд критеріїв оптимізації реінжинірингу, так як сформульовані як фактор впливу і не відбивають конкретну дію задля його оптимізації (напр., витрати, часові межі реінжинірингу, рентабельність послуг);

2) види стратегій за окремими критеріями (за ступенем врахування регуляторних вимог, ресурсною позицією, методом антикризового управління) (параграф 1.1);

- із визначених автором 6 орієнтирів фінансової стратегії банку за критерієм фінансової безпеки увага приділена лише одній складовій – реінжинірингу. З іншого боку недостатньо розкриті практичні процедури його використання з метою посилення конкурентних переваг банку на ринку у наступних параграфах дисертації (параграф 1.2);

- запропонована класифікація банків за критерієм інвестиційної привабливості не повністю знайшла відображення у авторській розробці системи формування, реалізації та регулювання фінансової стратегії; відсутні самі критерії інвестиційної привабливості (параграф 1.2);

- позитивно характеризуючи проведений аналіз у параграфі 2.2, необхідно зазначити, що його варто було б доповнити і розвинути аналізом валютної та часової складових фінансових стратегій банків, оскільки валютна структура операцій є важливою у реалізації політики девалютації банківських операцій, а часова – вирішення проблеми розриву ліквідності;

- зважаючи на довгостроковий характер вимог регулятора щодо нарощування капіталу варто було б приділити більше уваги саме ринковим методам і стратегіям докапіталізації вітчизняних банків та вирішення їх фінансових проблем (параграф 3.1);

- акцентуючи увагу на стратегіях оздоровлення і трансформації банків автор недостатньо уваги приділяє ліквідаційним заходам, прозорість та ефективність яких особливо актуальна на сучасному етапі розвитку вітчизняної банківської системи. В умовах євроінтеграційних процесів доцільним було б дослідження іноземного досвіду оздоровчих та ліквідаційних механізмів фондів гарантування вкладів та можливостей його імплементації в Україні.

Однак слід зазначити, що зазначені вище зауваження та рекомендації не носять принципового характеру і не знижують науково-практичної цінності положень дисертації.

Загальний висновок. Результати проведеного актуального наукового дослідження дозволяють зробити висновок, що дисертаційна робота Кудряк Юліани Василівни на тему: «Фінансові стратегії банків України в умовах конкурентного середовища» є самостійною та завершеною науковою працею, що характеризується єдністю і логікою викладення, містить нові науково обґрунтовані теоретичні та практичні результати, що мають суттєве значення для розвитку економічної науки та практики. Зміст дисертації відповідає визначеній меті та поставленим завданням, які повністю вирішені у процесі дослідження.

За оформленням, змістом, важливістю і глибиною вирішення наукових проблем дисертаційна робота відповідає чинним вимогам, що викладені у п. 9, 11 та 12 постанови Кабінету Міністрів України від 24.07.2013 № 567 «Про затвердження порядку присудження наукових ступенів і присвоєння вченого звання старшого наукового співробітника», а її автор – Кудряк Юліана Василівна – заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.08 – гроші, фінанси і кредит.

19.06.2015р.

Офіційний опонент:

доцент кафедри банківської справи

ДВНЗ «Київський національний економічний

університет імені Вадима Гетьмана»,

кандидат економічних наук, доцент

Т.П. Остапишин

Підпис Т.П. Остапишин засвідчую

Вчений секретар:

ДВНЗ «Київський національний економічний

університет імені Вадима Гетьмана»

О.Ю. Паценко